Advies aan B&W

Onderwerp

Naar een nieuwe Osse standaard Sociaal Domein.

Datum	17-12-2025	**Naam en telefoon**	Elke Haanraadts, 06 52045609
Afdeling	M&M	**Portefeuillehouder**	Hilde de Wit

Wat adviseer je te besluiten?

Dit voorgenomen besluit ter raadpleging voor te leggen aan de opiniecommissie Sociaal Bestuurlijk:

1. In te stemmen met het voorstel 'Naar een nieuwe Osse standaard. Inrichting en sturing van de uitvoering in het sociaal domein'.

Wat is de aanleiding voor dit advies?

Tien jaar geleden vonden de decentralisaties van drie grote wetten (Participatiewet, Jeugdwet en Wet Maatschappelijke Ondersteuning/Wmo) vanuit het Rijk naar gemeenten plaats. Een grote opgave voor alle gemeenten en ook voor de gemeente Oss. Dit leidde tot experimenten met het organiseren van de uitvoering. Ook in Oss. Nu zijn we toe om ervaringen en expertise samen te brengen in een nieuwe Oss standaard voor de uitvoering van het sociaal domein in Oss.

Er zijn meerdere aanleidingen om te komen tot een nieuwe inrichting voor de uitvoering van het sociaal domein in de gemeente Oss:

- Na 10 jaar proeftuinen in de Ruwaard waarvan de laatste 2 jaar ook in Ussen, is de tijd van experimenteren voorbij. In december 2025 heeft de gemeenteraad besloten de werkzame elementen van de Proeftuin Oss te benutten voor de verdere uitwerking richting een nieuwe standaard in Oss.
- Naast de geleerde lessen van de Proeftuin, hebben we geleerd van de ervaringen van de sociale teams in de vier andere wijken van Oss. Ook deze lessen willen we benutten voor de verdere uitwerking richting een nieuwe standaard in Oss.
- De gemeentelijke strategische heroriëntatie onderstreept de eerder gedane constatering dat we structureel dingen anders moeten organiseren in de uitvoering van het sociaal domein om ondersteuningsvragen te beantwoorden, de sociale basis te versterken en kosten te beheersen.
- De visie Sociaal Domein Oss 'Meedoen Mogelijk Maken' en de organisatievisie 'Wij zijn één Oss' willen we vertalen van visie naar uitvoering. Wat betekent dat we ook kritisch kijken naar hoe we de uitvoering in het sociaal domein nu doen.
- Tot slot vraagt het landelijke Richtinggevend kader voor toegang, lokale teams en integrale dienstverlening (2024) van de VNG om een andere organisatie van de uitvoering van het sociaal domein.

Leidende vragen bij het komen tot het voorstel 'Naar een nieuwe Osse standaard' waren: Wat speelt er? Wat is er nodig? Wat hebben we in de afgelopen jaren geleerd (in Oss, in de regio en in Nederland)? Hoe gebruiken we die kennis om inwoners en samenleving sterker te maken, professionals enthousiast te houden en in een betaalbaar stelsel te werken? Om een antwoord op deze vragen te formuleren hebben we, naast bovenstaande input, adviesbureau TwynstraGudde gevraagd om advies uit te brengen. Ook dit advies hebben we benut. We presenteren een ontwerp van de structuur en governance van de uitvoering van het nieuwe sociaal domein, gericht op hoe we willen dat in Oss inwoners, partners en gemeente samenwerken aan 'Meedoen Mogelijk Maken'.

Aan welke opdracht draagt dit advies bij?
Dit advies draagt bij aan de opdracht om structureel een sociaal en betaalbaar sociaal stelsel te realiseren waardoor Oss een fijne plek blijft om te wonen, werken en leven.

Welk resultaat willen we bereiken?
We werken toe naar een duurzaam houdbaar sociaal domein waarbij ondersteuning voor inwoners die dat nodig hebben nabij is en eenvoudig te krijgen is. Daarbij nemen we uitdrukkelijk niet de rol van de samenleving over. We blijven de principes van de visie op de sociale basis omarmen en volop investeren in die sociale basis, substitutie en inwonersinitiatieven.

Het voorstel "Naar een nieuwe Osse standaard" omvat richtinggevende uitgangspunten voor de organisatie en sturing van de hele uitvoering van het sociaal domein in de gemeente Oss. Richtinggevende uitgangspunten die verder moeten worden verkend en uitgewerkt. Uitgangspunten die richting geven aan verdere gesprekken met partners, regiogemeenten, medewerkers en experts. De uitwerking die volgt in de ontwerpfase kan leiden tot aanvulling of bijstelling van deze uitgangspunten. We willen als gemeentelijke organisatie duidelijk zijn over wat we voor ons zien in de toekomst. Het verscherpt de gesprekken en keuzen op een constructieve manier.

Welke argumenten zijn er voor dit advies?

1.1. Onze visies 'Wij zijn één Oss' en 'Meedoen Mogelijk Maken' vragen een meer integrale werkwijze in het sociaal domein Oss.

De uitvoering van de Jeugdwet, de Wmo, de Participatiewet, de wet Inburgering en de Wet gemeentelijke schuldhulpverlening vinden in Oss nog niet volledig integraal plaats. Terwijl we vanuit onze visies wél integraal willen werken. Immers, de inwoner en gemeenschappen centraal stellen vraagt om kokers of domeinen los te laten. Met dit voorstel geven we vorm aan een *integrale werkwijze*, d.w.z. oriëntatie op alle relevante levensgebieden, voor alle inwoners, van 0 tot 100 jaar. We werken toe naar teams waarin alle expertise en vakmanschap die nodig is voor advies en basisdienstverlening bij individuele vragen en samenlevingsopbouw aanwezig is.

1.2. De gemeenteraad heeft op 11 december 2025 besloten de werkzame elementen van de Proeftuin Oss te benutten voor de verdere inrichting van het sociaal domein in Oss.

Het is na 10 jaar Proeftuin niet langer wenselijk om in Oss op verschillende manieren te werken in enerzijds twee Proeftuinwijken en anderzijds vier wijken met een sociaal team. Na een brede evaluatie door het proeftuinnetwerk zijn aanbevelingen gedaan voor het vervolg van de aanpak. Het netwerk (waaronder de gemeente) gaat aan de slag met deze aanbevelingen, waarmee al een basis wordt gelegd voor een nieuwe standaard werkwijze. De gemeenteraad heeft daarnaast besloten de werkzame elementen van de proeftuinwerkwijze te willen benutten bij de verdere inrichting van het sociaal domein in Oss. Het voorstel 'Naar een nieuwe Osse standaard' geeft een beeld van hoe we de werkzame elementen vertalen in een nieuwe Osse standaard voor de uitvoering van het sociaal domein in heel de gemeente Oss.

1.3. Een groeiende druk op de Jeugdzorg en Wmo en de strategische heroriëntatie vragen vernieuwing van onze werkwijze.

Over de toekomst van het sociaal domein, de zorg en de verzorgingsstaat wordt veel gesproken. Vooral in termen van houdbaarheid, gezien de dubbele vergrijzing, stijgende zorgkosten en arbeidsmarktkrapte. Veel gemeenten, ook Oss, worstelen met financiële tekorten, beperkte mogelijkheden om te sturen en wachtlijsten. Daarom zetten we naast lobby stevig in op wat we zelf anders kunnen doen. We wachten niet af en gaan doen wat wel al kan en waarvan wij denken dat het werkt op basis van ervaring en expertise. Verder innoveren en leren is nodig om de zorg en ondersteuning in Oss toekomstbestendig te maken.

1.4. Werken volgens de Samenwerkwijze vraagt gebiedsgebonden teams, mandaat en partnerschap.

In heel Oss (en inmiddels ook in de regio) omarmen we de Samenwerkwijze. Werken volgens de Samenwerkwijze is in de praktijk lastig, met name in de vier wijken waar niet gewerkt wordt volgens de Proeftuinwerkwijze. Om optimaal te werken volgens de Samenwerkwijze, moet voldaan worden aan een aantal randvoorwaarden, zoals mandaat (indicatiearm werken), partnerschap en gebiedsgerichte, integrale teams. Deze elementen combineren we in 'Naar een nieuwe Osse standaard'.

1.5. Het voorstel 'Naar een nieuwe Osse standaard' sluit aan bij de ontwikkelingen die we al in gang hebben gezet en bij beleidsdocumenten die de gemeenteraad al eerder vaststelde.

Bij het opstellen van het voorstel 'Naar een nieuwe Osse standaard' is ook gekeken naar de ontwikkelingen die er landelijk en regionaal plaatsvinden. Denk daarbij aan akkoorden en samenwerkingen als het Integraal Zorg Akkoord (IZA), het Gezond en Actief Leven Akkoord (GALA) het Aanvullend Zorg- en Welzijnsakkoord (AZWA), hoofdlijnenakkoord ouderenzorg (HLO), Participatiewet in balans, Hervormingsagenda Jeugd en het onderzoek houdbaarheid Wmo. Daarnaast sluit het aan bij de visie sociale basis, het koersdocument van de regionale inkoop Wmo en de plannen rond het partnership met IBN waar de gemeenteraad al eerder besluiten over nam.

1.1. Het betreft een belangrijk onderwerp waarbij het college graag de commissie raadpleegt.
Dit besluit valt binnen de beslissingsbevoegdheid van het college. Echter, aangezien het een belangrijk onderwerp betreft met impact op onze partners en inwoners, vindt het college het wenselijk om dit voorgenomen besluit raadplegend voor te leggen aan de adviescommissie Sociaal Bestuurlijk. Adviezen uit de adviescommissie worden meegewogen bij de nadere uitwerking van het voorstel in de ontwerpfase.

Wat zijn kanttekeningen, tegenargumenten of risico's?
1.1. Het voorstel is beperkt besproken met partners en met de regio.
Het voorstel is een startpunt voor verdere uitwerking, samen met onze partners en met de regio. Het verwoordt onze visie waarin we de ervaringen van veel partners hebben verwerkt. Ook hebben verschillende evaluaties en landelijke kaders een plek gekregen. We kiezen er bewust voor om op basis van alle kennis en expertise die we hebben verzameld een zo duidelijk mogelijk beeld te schetsen waar wij als gemeente aan willen werken. Na 10 jaar decentralisatie en ervaringen in de Proeftuin wacht het maatschappelijk veld op een duidelijke en heldere richting van de gemeente om verder te bouwen aan de uitvoering van het sociaal domein. Daarom is overigens besluitvorming in deze collegeperiode wenselijk.

1.2. De verbinding met andere domeinen is nog beperkt uitgewerkt.
Dit voorstel heeft relaties met verschillende regionale samenwerkingen en dossiers, met landelijke akkoorden en samenwerkingen als IZA en AZWA, met andere domeinen binnen de gemeente als ruimte en veiligheid, en bijvoorbeeld ook met de wens van meer integrale beleidsvorming en betere aansluiting tussen beleid en uitvoering. Al deze onderwerpen zijn belangrijk en worden genoemd waar aan de orde, maar ook niet meer dan dat. Dit doen we bewust, omdat 'Naar een nieuwe Osse standaard' gaat over de uitvoering in het sociaal domein en hoe we deze in Oss verder gaan brengen. Vanuit onze visie waarborgen we de samenhang met andere domeinen en vanuit daar gaan we gefaseerd met ook andere onderdelen aan de slag zodat de opgave uitvoerbaar blijft.

Waar moeten we rekening mee houden?
a. Financiën
Dit onderdeel nemen we mee in de ontwerpfase.

b. Informatiebeveiliging en Privacy
Dit onderdeel nemen we mee in de ontwerpfase.

c. Communicatie
Interne communicatie gebeurt onder andere door bijeenkomsten met alle medewerkers in het sociaal domein van de gemeente Oss.

Externe communicatie gebeurt tot op heden informeel met een beperkt aantal partners. Meer systematische communicatie en participatie is onderdeel van het op te stellen plan voor de ontwerpfase. Dat is gepland na de besluitvorming door het college en raadpleging van uw raad.

d. *Uitvoering*
De planning voor transformatie naar sterke sociale gebiedsteams verloopt in drie fasen: een ontwerpfase (2026), een implementatiefase (2027) en de start van de nieuwe organisatie op 1 januari 2028. Elke fase heeft een eigen doel en levert concrete producten op die de basis vormen voor de volgende stap. Indien van toepassing worden deze producten voorgelegd aan de gemeenteraad en daarnaast zal de gemeenteraad op de hoogte gehouden worden van de ontwikkelingen via een raadinformatiebrief.

Het college wil actieve sturing van bestuurlijke en ambtelijke top en geeft daarom opdracht aan de gemeentesecretaris / algemeen directeur om het hele proces van voorbereiding, uitwerking, implementatie en wijze van sturing van deze beweging op het passende sturingsniveau in de organisatie in te richten en hiervoor met een voorstel te komen.

e. Overlegd met
- Het managementteam Sociaal Domein
- Directieteam gemeente Oss
- Afdeling communicatie

Bijlagen
- Naar een nieuwe Osse standaard
- Adviesrapport Keuzes maken, koers zetten TwynstraGudde
- Visie Sociaal Domein gemeente Oss; Meedoen Mogelijk Maken
- Inhoudsopgave ontwerpfase en implementatiefase

Samenvatting
Dit voorstel gaat over de inrichting en sturing van de uitvoering in het sociaal domein in Oss. Oftewel de nieuwe Osse standaard. Deze nieuwe inrichting draagt bij aan de opdracht om structureel een sociaal en betaalbaar sociaal stelsel te realiseren waardoor Oss een fijne plek blijft om te wonen, werken en leven. We vragen het college zich voor te nemen om dit voorstel vast te stellen en dit besluit raadplegend voor te leggen aan de adviescommissie Sociaal Bestuurlijk.